

แนวทางการดำเนินงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

จารุณี อิมวงษ์*
ทีปพิพัฒน์ ลันตะวัน**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 55 คน และครู 200 คน ในปีการศึกษา 2553 รวมทั้งสิ้น 255 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยง .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 คือ เสนอแนวทางการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ตามความคิดของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือด้านการวัดผลและประเมินผลรองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

2. แนวทางการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ 1) แนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตร 2) แนวทางการดำเนินงานด้านการเรียนการสอน 3) แนวทางการดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษา 4) แนวทางการดำเนินงานด้านการวัดผลและประเมินผล

คำสำคัญ : การดำเนินงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2554

** อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Guidelines for Academic Affairs Management of Small Schools Under The Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2

Charunee Im-wong^{*}

Teeppipat Suntawan^{**}

Abstract

This research aimed to study the guidelines for academic affairs management of small schools under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2.

The research procedure was divided into two phases: the first phase was to study the problems for academic affairs management of schools under the office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2. The sample group comprised 255 people consisting of 55 administrators and 200 teachers in the 2010 academic year. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a reliability coefficient of .96. The data were statistically analyzed by percentage, mean, and standard deviation. The second phase was to form guidelines for academic affairs management of schools under the office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2 as viewed by 30 experts. The instrument was a questionnaire about approaches for academic affairs management of school under the office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2.

The results of the research were as follows:

1. The problem for academic affairs management of school under the office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2 as a whole was at the moderate level. When considering aspect by aspect it was found that the highest level problem was on educational assessment. Next to that were educational supervision, curriculum administration and learning management which were at the moderate level.

2. The guidelines for academic affairs management of small schools under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2 consisted of 4 methods: 1) Guidelines for curriculum administration management, 2) Guidelines for learning and instruction management, 3) Guidelines for educational supervision management, and 4) Guidelines for educational assessment management.

Keywords : Academic Affairs Management, Small Schools

^{*}Student in Master of Education Program in Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University, 2011

^{**}Dr., in Faculty of Education in Nakhon Sawan Rajabhat University, Thesis Advisor

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน รัฐได้เน้นให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดย่อมขึ้นอยู่กับปฏิบัติงานของสถานศึกษา ภารกิจหลักของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือคุณภาพที่พึงประสงค์ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 32) แต่จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง พ.ศ. 2549-2551 พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ผ่านการประเมินน้อยที่สุด ร้อยละ 79.5 หากพิจารณาขนาดสถานศึกษาพบโรงเรียนขนาดเล็กผ่านการประเมินน้อยที่สุดร้อยละ 76.45 จากโรงเรียนระดับขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. 18,088 แห่ง (ทั้งหมด 32,256 ปี 2550) ไม่ผ่านการประเมิน 3,772 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 3,389 แห่ง หากลงในรายละเอียดพบว่า ปีการศึกษา 2549-2550 มีโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพฐ. ที่นักเรียนไม่เกิน 120 คน ถึงร้อยละ 40 ของโรงเรียนสังกัด สพฐ. ทั้งหมด แต่ละปีรัฐอุดหนุนงบฯจำนวนมาก แต่คุณภาพการศึกษากลับไม่เพิ่มเท่าที่ควร (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2554: 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 147 โรงเรียน และ 5 สาขา และโรงเรียนเอกชน 3 โรงเรียนในสังกัดส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูไม่ครบชั้นทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด แม้ว่าบางกลุ่มสาระการเรียนรู้จะมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ผลการประเมินภายนอก รอบที่ 2 และ 3 จากการประเมิน 43 โรงเรียน มีโรงเรียนผ่านการรับรอง 20 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.51 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องได้รับการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะครูถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2, 2555: 2-3)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาคือสถาบันทางวิชาการโดยตรง การที่จะพิจารณาว่าสถานศึกษาใดมีมาตรฐานคุณภาพเด่นหรือด้อยเพียงใดส่วนใหญ่จะถือเอางานวิชาการเป็นเกณฑ์มาตรฐานตัวชี้วัด เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งถือเป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษาซึ่งต้องมีการร่วมมือกันโดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด (มุกดาหาร พจนารถบัณฑิตย์, 2550: 14) ผู้บริหารต้องมีการจัดทำงานวิชาการที่สอดคล้องกับนโยบายหลัก มุ่งร่วมกันทำงานเป็นทีม กระจายอำนาจและรับผิดชอบไปยังผู้ปฏิบัติส่งเสริมผู้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงตนเองตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน นิเทศติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ (สมสกุล รสชาติ, 2548: 15) ซึ่งได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มงานพัฒนาส่งเสริมวิชาการ กลุ่มงานวิจัย พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี กลุ่มงานประเมินมาตรฐาน และกลุ่มงานทะเบียนนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1, 2549: 2)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งกำหนดขอบข่ายของงานที่ศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการวัดผลและประเมินผล และพัฒนาเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาปัญหาจากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์และจัดอันดับโดยนำปัญหา 3 อันดับแรกที่มีปัญหาสูงสุดของแต่ละด้าน สร้างแบบสอบถามแนวทางการดำเนินงานฯ แบบปลายเปิด แล้วนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลเป็นแนวทางการดำเนินงานฯ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 แบ่งเป็นผู้บริหาร 63 คน ครู 410 คน รวมทั้งสิ้น 473 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 ปีการศึกษา 2553 ผู้บริหาร 55 คน ครู 200 คน รวมทั้งสิ้น 255 คน กำหนด

ขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเกรจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 39-42)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานฯ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานฯ โดยครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1. ด้านการบริหารงานหลักสูตร 2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน 3. ด้านการนิเทศการศึกษา 4. ด้านการวัดผลและประเมินผล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานฯ สร้างโดยนำผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรกของแต่ละด้าน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 30 คน ตอบแบบสอบถามโดยการเขียนข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานฯ ในแต่ละข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาการดำเนินงานฯ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหาร

2. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมทั้งแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และได้รับกลับคืน จำนวน 255 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาปัญหาสูงสุดของแต่ละด้าน ด้านละ 3 อันดับแรก

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานฯ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ เพื่อแก้ไขสำนวนการใช้ภาษา เนื้อหา ให้ถูกต้องและเหมาะสม

2. ทำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 คน ในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำหนังสือและแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานฯ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับปัญหาการดำเนินงานฯ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของแบบสอบถามและนำแต่ละด้านมาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการให้คะแนนแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับเป็นคำตอบในแต่ละข้อ

3. วิเคราะห์ข้อมูลหาระดับปัญหาการดำเนินงานโดยใช้เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 100) เป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ปัญหาการดำเนินงานวิชาการ	ระดับปัญหา		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการบริหารหลักสูตร	2.89	0.66	ปานกลาง	3
2	ด้านกระบวนการเรียนการสอน	2.85	0.67	ปานกลาง	4
3	ด้านการนิเทศการศึกษา	2.99	0.71	ปานกลาง	2
4	ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.04	0.65	ปานกลาง	1
	รวมเฉลี่ย	2.94	0.67	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.94$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}=3.04$) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=2.99$) ด้านการบริหารหลักสูตร ($\bar{X}=2.89$) และด้านกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X}=2.85$) ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงาน โดยนำแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการดำเนินงานแล้วนำมาสังเคราะห์และสรุปผลในแต่ละด้านสร้างเป็นแนวทางการดำเนินงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัญหาการดำเนินงานฯ โดยภาพรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านกระบวนการเรียนการสอน ตามลำดับ

1.1 ด้านการวัดผลและประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การจัดทำเอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับครูเพียงพอ มีปัญหาสูงสุด รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา และการปรับปรุงหลักสูตรหรือการสร้างหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น ตามลำดับ

1.2 ด้านการนิเทศการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การนิเทศการเรียนการสอนตามปฏิทินการนิเทศที่สถานศึกษากำหนดไว้ มีปัญหาสูงสุด รองลงมาคือ การสนับสนุนครูเข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น และการประสานงานกับศึกษานิเทศก์ในการให้ความช่วยเหลือครูเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียน การสอน ตามลำดับ

1.3 ด้านการบริหารหลักสูตร มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การจัดทำเอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับครูเพียงพอ มีปัญหาสูงสุด รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา และการปรับปรุงหลักสูตรหรือการสร้างหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น ตามลำดับ

1.4 ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การจัดกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนหลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีปัญหาสูงสุด รองลงมาคือ ครูปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และการจัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์เพียงพอที่จะนำไปประกอบการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานฯ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตร เชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญมาศึกษาวิเคราะห์และร่วมกันจัดทำหลักสูตรกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สำรวจความต้องการในการใช้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหาบุคลากรช่วยในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จัดสรรงบประมาณใน

การจัดหา จัดทำวัสดุประกอบหลักสูตร กำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตรเพื่อนำมาปรับปรุงในครั้งต่อไป ลดภาระงานอื่น

2.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการจัดทำ หาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีหรือระดมทรัพยากรจากชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพียงพอ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ให้ครูอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอน ลดภาระงานอื่นๆ เพื่อให้ครูได้สอนอย่างเต็มที่

2.3 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูร่วมกันสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของการนิเทศ ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเสมอ การจัดระบบการนิเทศอย่างต่อเนื่องโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมวางแผนและดำเนินการนิเทศ จัดครูเข้าอบรมตามความสนใจและความสามารถเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบงานให้ทันสมัย สถานศึกษาร่วมกับสำนักงานเขตฯ เพื่อให้มีการนิเทศที่หลากหลาย และใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย สม่่าเสมอ

2.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล จัดหาเครื่องมือและเอกสารเพียงพอ หาหน่วยงานสนับสนุนงบประมาณสร้างเครื่องมือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวการสร้างเครื่องมือตามสภาพจริงสร้างกลุ่มเครือข่ายกำหนดเกณฑ์และการใช้เครื่องมือ จัดให้มีการประชุมร่วมกันกับผู้ปกครองเพื่อนำผลมาวิเคราะห์แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน มีผู้นิเทศ กำกับ ติดตาม ในการจัดทำเครื่องมืออย่างมีคุณภาพจัดทำคลังข้อสอบระดับสถานศึกษา

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ปัญหาการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตรพบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดที่พบคือ ด้านการจัดทำเอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับครูเพียงพอ รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา และการปรับปรุงหลักสูตรหรือการสร้างหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร วงษ์จักษ์ (2543) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาแบบรวมชั้น สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าขาดการสนับสนุนด้านเอกสาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา ภู่อักดี (2545) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขตการศึกษา 6 พบว่า สถานศึกษาขาดงบประมาณในการจัดทำเอกสารเพื่อบริการครู

2. ด้านกระบวนการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดที่พบ คือ การจัดกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนหลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือครูปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และการจัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์เพียงพอที่จะนำไปประกอบการจัดกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจร เหมือนแมน (2543) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 6 พบว่า ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน การเรียนการสอนเน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา ภูักคิ (2545) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขตการศึกษา 6 พบว่า ขาดความรู้ความสามารถในการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม คอมพิวเตอร์ช่วยในการเรียนรู้ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

3. ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดที่พบคือ การนิเทศการเรียนการสอนตามปฏิทินการนิเทศที่สถานศึกษากำหนดไว้ รองลงมาคือ การสนับสนุนครูเข้าอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น และการประสานงานกับศึกษานิเทศก์ในการให้ความช่วยเหลือครูเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจร เหมือนแมน (2543) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 6 พบว่า การนิเทศการสอนจัดไม่สม่ำเสมอ

4. ปัญหาด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดที่พบคือ การจัดหาเครื่องมือและเอกสารการวัดผลและประเมินผลเพียงพอ รองลงมาคือ บุคลากรในสถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง และ การนำผลการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช วรรณศรี (2545) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 มีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตร พบว่าควรมีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญมาศึกษาวิเคราะห์และร่วมกันจัดทำหลักสูตรกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรสำรวจความต้องการในการใช้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดหา จัดทำ วัสดุประกอบหลักสูตร กำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตรเพื่อนำมาปรับปรุงในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจร เหมือนแมน (2543) พบว่า มีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนด้วยวิธีการจัดซื้อจากเงินงบประมาณ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช วรรณศรี (2545) ซึ่งพบว่า ควรมีวิธีการจัดหาหรือ

จัดให้มีเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรเพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้าโดยรับจากหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการประชุมอบรมทางวิชาการร่วมกันกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือจังหวัด

2. แนวทางการดำเนินงานด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่าควรมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ควรระดมทรัพยากรและขอความร่วมมือจากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณในการจัดทำ หาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีหรือทรัพยากรจากชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ให้ครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจร เหมือนแมน (2543) ซึ่งพบว่า ควรมีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนด้วยวิธีการจัดซื้อจากเงินงบประมาณ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ พงษ์ศิริพัฒน์ (2543) ซึ่งพบว่า ควรมีการแนะนำให้ครูใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นสื่อการเรียนการสอน

3. แนวทางการดำเนินงานด้านนิเทศการศึกษา พบว่าผู้บริหารและครูควรร่วมกันสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของการนิเทศ ควรส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเสมอ การจัดระบบการนิเทศอย่างต่อเนื่อง โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการนิเทศ ควรจัดครูเข้าอบรมตามความสนใจและความสามารถเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบงานให้ทันสมัย สถานศึกษาควรร่วมกับสำนักงานเขตฯ เพื่อให้มีการนิเทศที่หลากหลาย และใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัยสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ พงษ์ศิริพัฒน์ (2543) ซึ่งพบว่า ควรจัดครูเข้าสอนในชั้นเรียนตรงความรู้ความสามารถและความถนัดของแต่ละคน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรชัย วรรณศรี (2545) ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ควรมีการจัดควบคุม ติดตาม งานนิเทศภายใน โดยผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ มีการประชุมอบรมทางวิชาการที่จัดขึ้นในโรงเรียนร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือจังหวัด

4. แนวทางการดำเนินงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่าควรจัดหาเครื่องมือและเอกสารเพียงพอ จัดหาหน่วยงานสนับสนุน งบประมาณสร้างเครื่องมือ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวการสร้างเครื่องมือตามสภาพจริง ควรสร้างกลุ่มเครือข่ายกำหนดเกณฑ์และการใช้เครื่องมือ ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันกับผู้ปกครองเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ควรมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง มีผู้นิเทศ กำกับ ติดตามในการจัดทำเครื่องมืออย่างมีคุณภาพ ควรจัดทำคลังข้อสอบระดับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจร เหมือนแมน (2543) ซึ่งพบว่า ควรมีการกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นำข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาวางแผนการจัดประชุมอบรมทางวิชาการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร วงษ์จักษ์ (2543) ซึ่งพบว่า ควรมีการวัดผลประเมินผล 2 รูปแบบ คือการประเมินผลแบบก้าวหน้าโดยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนตรวจผลงานใช้ข้อทดสอบภาคปฏิบัติที่แท้จริงและการประเมินเพื่อเลื่อนชั้นซึ่งดูจากการประเมินแบบก้าวหน้าและประเมินผลจากสภาพที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถานศึกษาควรมีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญมาศึกษาวิเคราะห์และร่วมกันจัดทำหลักสูตรกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรสำรวจความต้องการในการใช้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร และจัดทำวัสดุประกอบหลักสูตร กำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตรเพื่อนำมาปรับปรุงในครั้งต่อไป ควรลดภาระงานอื่นให้ครู

2. สถานศึกษาควรมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน โดยระดมทรัพยากรและขอความร่วมมือจากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดทำ หาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีหรือระดมทรัพยากรจากชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพียงพอ และควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ควรลดภาระงานอื่นๆ เพื่อให้ครู ได้สอนอย่างเต็มที่

3. สถานศึกษาควรจัดหาเครื่องมือและเอกสารเพียงพอ ควรจัดหาหน่วยงานสนับสนุน งบประมาณ สร้างเครื่องมือ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวการสร้างเครื่องมือตามสภาพจริง ควรสร้างกลุ่มเครือข่ายกำหนดเกณฑ์และการใช้เครื่องมือ ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันกับผู้ปกครองเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนเครือข่ายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาให้สูงขึ้น

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2554). วิฤตคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:

[http:// www. kriengsak.com.2554](http://www.kriengsak.com.2554). (16 ตุลาคม 2554).

จเร เหมือนแมน. (2543). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เจลิยว เหล่าสุทธิ. (2543). การบริหารงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยของ
โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การ
บริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปัญญา ภูักกิดิ. (2545). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขตการศึกษา 6.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มุกดาหาร พจนารถบัณฑิตย์. (2550). ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วีรชัย วรรณศรี. (2545). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอ
พนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมยศ พงษ์ศิริพัฒน์. (2543). สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาเอกชน จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมสกุล รสชาติ. (2548). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัด
นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2549). แผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2549 จังหวัด
นครสวรรค์. (อัดสำเนา).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2. (2555, 20 มกราคม). พัฒนางานเพื่อครูผู้
คุณภาพผู้เรียน. นครสวรรค์: สำนักงานฯ.
